

ЦЕНА:

За Србију на годину . . . . . 6 динара
на пола године 3
За стране земље на годину 9

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАТЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

СРПСКОМ НАРОДУ

Народ Српски увек је љубио слободу, и оне, који за слободу пате. Народ Српски дао је из своје средине, у току векова, многе паћенике за слободу, веру и народност. Те вековне патње, силом прилика, у којима се наш народ налази, и дан данас нису завршене; и дан данас народ Српски има своје паћенике и своје мученике. И, што је најгоре, те патње не подносе данас само истакнути појединци, већ и читави пространи крајеви, хиљаде и стотине хиљада српскога народа: људи, жена и деце.

Један поглед само на судбу и стање наших саплеменика у Старој Србији и Маћедонији, колико убедљиво, толико и жалосно, утврђује ову тешку и страшну истину. Је ли нужно, после свега што најшира јавност о догађајима у Старој Србији и Маћедонији зна, овде нарочито износити слику бедног и жалосног стања, у којем се тамошњи српски народ налази? Братске очи то све најбоље виде и братско срце то све најбоље осећа! Ми можемо овде бити само тумачи тих осећања, а у једно и тумачи *дужности*, која стоји на нама, слободним грађанима Краљевине Србије, као и на целом народу српском свих покрајина у којима он живи. Време дође да се од речи пређе на дела.

Пустош, коју су за собом оставили летошњи устанци, чији се одједи местимично и сад чују, превазилази и сувише, својом величином, јачину пера и силину речи, да би се у верној слици изнети могла. Поручене вароши, попаљена и опустошена села, разграбљена многобројна стада, изгинули ранитељи породица, разбегао народ и његова нејач по збеговима, болест, беда и оскудица сваке врсте, то су, ето, трагови, које су устанци, у сукобима устаника и војске, за собом оставили.

Зима, која настаје, чини сва ова зла само већим и тежим. Без средстава, без огњишта, без прибране летине, на развалинама својих домова, кад-кад под ведрим небом, налазе се толика браћа наша, жудна помоћи, колико да го живот одрже.

Можемо ли ми остати равнодушни према целокупном стању овоме? Смемо ли допустити, да, тако рећи, читаве простране покрајине и читаво покољење страдају и изумиру у неизмерној беди и невољи? Поред дужности хришћанске, коју и туђини осећају према оваквим патњама, на нама, на народу српском, стоји и дужност брата, да брату своје у помоћ притече.

Да би тој светој дужности одговорили, ми потписани грађани Престонице, у спо-

разуму са ширим једним родољубивим кругом, саставили смо *Главни одбор за помоћ Србима у Старој Србији и Маћедонији*.

Задатак је овога Главног Одбора, да из целе земље, и из целог народа српског, прибира добровољне прилоге, који ће се на горњи циљ употребити. Главном Одбору биће, у прибирању прилога, у помоћи: окружни, срески, месни одбори и повереници у Србији, и ван граница њених. Сви ови одбори, како они, који су већ образовани, као и они, који ће се образовати, извршиће то само под руководством нарочитих повереника Главног Одбора, и по предходном знању и одобрењу његову. С тога ће се сваки ко се овог родољубивог дела жели прихватити, најпре јавити Главном Одбору. Све прикупљене прилоге слаће они *Главном Одбору* у Београд, који ће их, по брижљиво испитаној и доказаној потреби, употребити на помоћ Србима у Старој Србији и Маћедонији.

Прилозима ће руковати, у име Главног Одбора, потписани.

Браћо Срби!

Циљ је Главног Одбора за помоћ Србима у Старој Србији и Маћедонији чисто хуманитаран, хришћански. Намена је свих прилога и народних дарова, који буду скупљени, да ублаже беде и невоље браће наше. Али за то је баш тај циљ и велики и није тренутан; он је огроман, колико и беде, које се мисле њима ублажити и поправити. *С тога је и радња Главног Одбора и свију пододбора и повереника стална и трајна*. Сваки онај који се прими ове свете дужности, ваља да је у напред свестан и њене величине, и потребно је да јој се свим срцем ода. И Главни Одбор је уверен, да ће наићи свуда на ову истрајност и оданост у свему народу нашем.

Упућујући овај проглас *Народу Српском*, Главни Одбор га упућује свима и свакоме без разлике. Нека *сваки* учини колико може и учинио је колико треба! Колико ће бити драгоцен, и унапред благословени богати прилози оних, који их, по мери своје могућности, могу дати, исто ће тако мио бити и сваки други прилог и подарок, и у непосредним производима народним (у жити, брашну, живоме малу, оделу и т. д.) што ће све пристати за оно на што је намењено. Главни Одбор издаће нарочити упут за прибирање и свију других неновчаних прилога и дарова.

Ми смо ради да нас *цео народ* схвати, разуме и помогне. Само оно што *цео народ* прихвата и подржава, успева и ураћа богатим плодовима. С тога се ми, са подједнаком усрдношћу и надом на одзив,

обраћамо и земљорадницима по селима и грађанима по градовима: и свештеницима и учитељима, који у народу живе; и трговцима и чиновницима свију места, занимања и струка, као и представницима војске. Обраћамо се новчаним заводима, свима еснафима и удружењима свију врста, да сваки од њих, према својим средствима, приложи на овај велики олтар српскога родољуба и милосрђа.

Кад се народ један на овакве дужности позива, онда није потребе трошити много речи. Народ наш дао је доказа, свакада, а нарочито за трајања минулих стотину година, да је умео бити свакад на висини својих дужности, кад год су интереси народа, човечанства и православља то захтевали. Данас, кад сваки Србин зна, да има браће своје и мимо православља, а кад та наша браћа католичке и мухамеданске вероисповеди, исто тако исповедају, да је брат мио ма које вере био, лакше нам је да се разумемо и сви загрљени нађемо на једном делу човечности, које све вере проповедају; на једном делу народне заједнице, која нам је свима истоветна и подједнако драга.

Нека је у добри час!

Прогласом овим заснива се и отпочиње рад Главног Одбора за помоћ у Старој Србији и Маћедонији, са седиштем у Београду. Из њега ће сваки видети и главни циљ као и главне путове и средства, којима ће он на остварењу свога хуманитарнога циља радити. Окружни, срески, месни одбори и повереници, чим се основали буду, обраћа ће се, као и сваки појединац, који би желео, Главном Одбору у Београду. Од њега ће сва обавештења добијати, као што ће њему и све прилоге слаати.

Моле се уредништва свих српских листова, у Србији и у свему Српству, да овај проглас објаве. Истом се молбом обраћамо и свима словенским листовима. А и једне и друге молимо, да радњу Главног Одбора помогну оном родољубивом и хуманитарном ревношћу, каквом су се увек одликовали.

На Митров-дан, 26 октобра 1903 године у Београду.

У ИМЕ ГЛАВНОГ ОДБОРА:

Голуб Јанић, трговац; Михаило Павловић, трговац; Коста Ризнић, трговац; Никола Спасић, трговац; Јоца Ж. Јовановић, трговац; Димитрије Ћирковић, трговац; Светозар Стефановић, трговац.

К О Н К У Р С

У општини београдској упражњено је место **Управника трошарине.**

Плата Управнику трошарине одређена је за ову годину у 4080 динара с правом на тантијему према члану 35 уредбе од 19. децембра 1901 године АБр. 12092, а за идуће године плата и тантијема одређиваће му се општинским буџетом.

Управник трошарине може бити само онај, који испуњава ове погодбе:

а., да је рођен или прирођен Србин;

б., да је потпуно здрав;

в., да је школски образован, т.ј. да је изучио правни или који други факултет, или административну или трговачку школу (академију) или какву другу стручну школу било код нас или на страни и да за то има уредна документа;

г., да је био државни или општински службеник и да је као такав провео у активној државној или општинској служби најмање 5 година;

д., да је као државни или општински службеник признат као енергичан.

Тако исто могу конкурисати и они, који су најмање 5 година били службеници на угледном положају код каквих домаћих новчаних завода, индустријских и акционарских предузећа или су њима самостално управљали, а уз то да имају и погодбе из тачке а, б и в.

Који буде изабран за управника трошарине мора приликом пријема дужности положити општинској каси кауцију у 8000 динара, које може бити у готовом новцу, српским државним хартијама од вредности или интабулацији на I степен на непокретно имање у Београду, које треба да има двоструку вредност кауције у коју се залаже, а да су зграде, које на истом постоје, осигуране од пожара.

Рок за пријаву је до 15. новембра т. г. закључно.

Још ближа обавештења могу се добити у општинском суду.

Позивају се они који имају услове за ово место да општинском суду у стављеном року поднесу пријаве са документима.

Од суда београдске општине 16. октобра 1903 Београд, АБр. 10.001.

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

РЕДОВНИ САСТАНАК

7 Октобра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главинић. Од одборника били: г. г. Р. Драговић, Ник. И. Дмитријевић, Дамњан Стојковић, Јанаћ Константиновић, К. Теодосијевић, Петар Новаковић, М. О. Петровић, Тома Цинцар-Јанковић, Д. Ђ. Миловановић, А. Н. Кремановић, Богој. Јовановић, Мих. М. Ђорђевић, Живојин М. Перић, Ст. в. М. Веселиновић, Милан Димић, Мил. Ш. Валожић, Б. С. Живковић, М. Кладис, Др. М. Радовановић, Д. Т. Дић, Урош Благојевић, Лазар М. Матић, А. Ј. Аксентијевић.

Деловођ, Марко Новаковић.

— Свршетак —

IV

По прочитању молбе Марјана Вујовића, цртача, — одбор је решио:

Одобрава се молиоцу двадесет дана одсуства зарад наведене цели, које ће му се рачунати од дана када га буде употребљено.

V

По прочитању молбе Прометне Банке, да им се допусти, да може изведен лео водовних цеви стругаре положити на општинском земљишту и прочитању решења суда АБр. 9133, — одбор је решио:

Одобрава се Прометној Банци да може положити водовне цеви на општинском земљишту, но с тим, да када општина буде чинила употребу тога земљишта, а буду јој на сметњи ове цеви, да је дужна Прометна Банка уклонити их о своме трошку.

VI

По прочитању молбе одбора ђачке трпезе, АБр. 9424, да се за ђачку трпезу не наплаћује трошарина на маст, — одбор је решио:

Да се ова молба ђачке трпезе одбаца, пошто одбор нема ослоња у закону, да може ослобођавати од трошарине предмете подложне трошарини.

VII

По прочитању зимњи распореда возње безименог друштва трамваја града Београда и примедбама надзорне комисије за трамваје и осветљење ОТБр. 235, а на предлог одборника г. Томе Цинцар-Јанковића, — одбор је са 12 против 11 (против предлога Цинцар-Јанковића, гласали одборници: Раденко Драговић, Дамњан Стојковић, Јанаћ Константиновић, Коста Теодосијевић, Петар Новаковић, Милан Петровић, Дим. Миловановић, Мих. Ђорђевић, Манојло Кладис, Др. Милан Радовановић и Димитрије Тадић,) — решио:

Да се усвоје примедбе надзорне комисије, које гласе:

Прво да нов распоред зимње возње треба да важи тек од 1 новембра а не од 15 октобра.

Друго да се овакав какав је предложен не треба ни да усвоји него да буде овако:

1, *Линија Калимегдан — Теразије* — *Славије*: полазак од Теразија у оба правца у 6 сати и 15 минута изјутра, а после сваких 6 минута. Последњи воз од обе крајње тачке у 9 сати и 30 минута у вече.

2, *Теразије — Ново гробље*: полазак од Теразија и од новог гробља у 6 сати и 15 минута до 9 сати и 15 минута у вече од новог гробља и до 9 сати и 35 минута од Теразија.

3, *Душанова — Тркалиште*: полазак од тркалишта у 7 сати и 15 минута, а од Душанове у 6 сати и 35 минута изјутра; после сваких 10 минута. Последњи воз од од Тркалишта у 9 сати и 15 минута, а од Душанове у 9 сати и 35 минута.

4, *Теразије — Топчидер*: полазак од Теразија у 6 сати и 15 минута, а од Топ-

ПОДЛИСТАК

ИСТОРИЈА СРЕМА

НАПИСАО

МИХ. Ј. МИЛАДИНОВИЋ

(Овај је рад награђен са 400 дин., првом видовданском наградом Београдске Општине од 15. јуна 1899. год.)

(НАСТАВАК)

Међутим ови сремски господари биће свакако од грчке а не од словенске владалачке породице. Око год. 1223. имала је велики део Срема у својим рукама Маргарета, удовица византинског цара Исака Ангела а сестра угарског краља Андрије II. Она је држала Баноштор, Петроварадин и друга сремска места („castrum Kewesum toto comitatu, Varod quoque Perben Samans et Zilzeng). И Јован Ангел, који се код Крчелића помиње 1242. год. као Dominus Syrmiae, био је син Маргаретин, те је као рођак угарског краља Беле IV задржао у наслеђе нека од оних феудалних добара, која је имала његова мати. Овај Јован Ангел, како се вели, био је у прво време и католички владика у Срему, па је на предлог калочког архијепскопа

1227. г. искључен из кат. цркве, што није хтео да иде противу босанских шизматика. Јован није добио сва добра своје матере, јер је Бела IV нека од ових поконио 1237. г. манастиру цистерцитском у Вкурду. Кад је краљ Бела држао 1242. год. сабор у Вировитици, да се са најодличнијим својим великашима посаветује о припремама за отпор евентуалним поновним нападима татарским, налазимо на том сабору и Јована Ангела, рођака краљева „и господара сремског и жупана бачког“. Када је Јован Ангел ускоро умро (1247. г.), тада Бела IV понова придружи Срем са осталим земљама угарске круне, разделивши га у поджупаније, над којима је постављао по једног жупана поред других чиновника. Тако Крчелић помиње (стр. 204.) неког Утрина као жупана сремског („comes Sirmiensis“, в. Balth. Kercselich, De regnis Dalm., Croatiae, Slavoniae notitiae plaeliminaires).

На с. и. од бановине Босне оснује краљ Бела 1247. год. бановину *Мачву* (у дан. с. з. Србији), којој је више пута припадао Срем, као и области Браничево и Кучево у Подунављу. Под Белом IV биле су дакле ове српске земље под угарском влашћу: Срем, Мачва и Босна а и Хум је неко време признавао угарску духовну власт.¹

¹ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. Срп. Нар. I, стр. 90.

Бела је имао дуже времена борбу и са Чесима. Год. 1260. била је угарска војска потучена код Кресенбуна од чешког краља Отокара. И у овим као и у ранијим ратовима Срби су се храбро борили уз Угре, што доказује јдно писмо краља Отокара упућено пани Александру IV. Као уздарје за заслуге које беху учинили Срби, многе српске старешине добише земље од краља Беле IV. Али ти дарови била су готово једина доброчинства што их Срби добише од угарских краљева. Српска оданост ист. православној цркви одбијала је од њих увек Угре, који као католици због вере нису Србе радо гледали.¹

Б.

Срем под влашћу српског краља Драгутина (од 1282.—1316. год.).

Српски краљ Драгутин (1276.—1281), чија је кратка влада била слаба и неуспешна, одрече се крајем 1281. г. престола и предаде га своме млађем брату, енергичнијем Милутину. Годину дана пре тога (1280.) угарски краљ Владислав IV (1272 до 1290.) постави над обема босанским бановинама и мачванском трећом за војводињу своју матер Јелисавету, давши јој

¹ Е. Пико, Срби у Угарској, прев. Др. Ст. Павловића, стр. 26—27.

чидера у 6 сати и 30 минута из јутра; после сваких 10 минута од Теразија и сваких 20 минута од Топчидера. Сваки други воз од Теразија да саобраћа само до Сењака. Последњи воз од Теразија у 9 сати и 30 минута у вече.

5, Душанова — Калимегдан — Славија: први полазак од Душанове у 6 сати изјутра а од Славије у 6 сати и 30 минута; после сваких 6 минута. Последњи од Душанове у 9 сати и 4 минута а од Славије у 9 сати и 32 минута у вече.

6, Линија Коларац — Тркалиште: није још примљена ни по изради ни по вези са другим линијама ни по тарифи; дакле се за њу не одобрава за сада ни какав распоред.

Да у дане када позориште даје представе, чекају на свршетак представе два трамваја у правцу Славије, један у правцу Калимегдана; да ове трамваје код калимегдана сачекају два електрична трамваја од који ће један ићи до жељезничке станице, а други за депо; а код Теразија да сачекају један електрични трамвај који ће ићи до лепог изгледа, а други коњски који ће ићи за депо коњских трамваја.

Да друштво у 12 сати пре подне и 5 сати по подне када чиновништво излази из канцеларије пушта у саобраћај у правцу Калимегдан, — Славија по два трамваја једно задругим.

VIII

По прочитању предлога управе трошарине Абр. 8628, да се премести трошаринска ракијска пијаца, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу председник општине, одборници г. г. Богоје Јовановић и Никола Димитријевић, шеф грађевинског одељења и управник трошарине или његов заступник, — изнађу згодно место за ракијску пијацицу и о томе поднесе извешће одбору.

IX

По прочитању молбе одбора за подизање гимназијских зграда, да их одбор општински

овласти, да може у име општине повести преговоре с министарством војним о размени земљишта општинског за државна на коме би се подигла гимназија на Врачарском крају, — одбор је после довољног обавештавања решио:

Овлашћује се одбор за подизање гимназијских зграда у Београду, да у име општине београдске поведе преговоре с министарством војним о размени земљишта општинског с државним за подизање гимназије Јосифа Панчића на Врачару, но с тим да ти преговори ниуколико не обавезу општину док их одбор општински не одобри.

X

Председник извештава одбор, да је на основу одборске одлуке од 30. пр. мес. лиценцирао имање I-ог укупног друштва у улици Макензијевој, које је продавала Управа Фондова на дан 6 ов. мес. и да је исто имање за рачун општине београдске купио за суму од 64 021 дин. — шесет четири хиљаде двадесет један динар.

По саслушању тога одбор је решио:

Одобрава се ова куповина, коју је председник општине извршио за рачун београдске општине, овлашћује се општински суд, да ако ова продаја постане извршеном, регулише са Управом Фондова куповну цену како за најумесније нађе.

XI

По прочитању молбе овл. кафанско-механског друштва, да се такса тротоарска за ову годину наплати у суми од 5000 динара, колико је буџетом предвиђено, а не колико је разрезано на кафеције, и да се у будуће не наплаћује тротоарска такса, — одбор је, по довољном обавештању решио:

Да се за ову годину наплати од кафанско-механског друштва пет хиљада динара укупно на име тротоарске таксе; а у будуће да кафеције плаћају онолику тротоарску таксу, коју ће прописати председник општине са још два одборника, која одбор буде одредио, а у споразуму са два члана

које кафанско-механско друштво буде одредило.

XII

Председник општине предлаже одбору да се допуни финансијски одбор са још једним чланом и то г. Николом Стаменковићем, проф. В. Школе, који је и засновао тај одбор.

По саслушању тога, одбор је решио:

Да у финансијски одбор општине београдске поред досадашњих чланова уђе и г. Никола Стаменковић, проф. В. Школе.

XIII

По прочитању молбе Атанасија Георгијевића, Абр. 8956, да му се експроприше земљиште, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Раденко Драговић и Петар Новаковић, ступе у ближи споразум и погодбу са Атанасијем Георгијевићем, о откупу имања његовог које му се експроприше, но да погодба важи кад је и одбор одобри.

XIV

По прочитању молбе Ђорђа Димовића, Абр. 6654 да му се апроприше један део имања масе Срете Поповића, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Раденко Драговић и Петар Новаковић, ступи у споразум и погодбу са стараоцима масе пок. Срете Поповића, да маса уступи општини онај део имања, који се има апроприсати имању Ђорђа Димовића, но с тим да погодба важи када је и одбор одобри.

XV

По прочитању акта Министра Грађевина од 25 фебр. ов. год., којим се одобрава предлог општинског суда: да се на пројекта нова улица у ширини 12 мет. између Светогорске улице и Палилулског трга, која је ранијом одобреном регулацијом предвиђена, — одбор је примио к знању овај акт министра грађевина с одобрањем.

уз то Срем и садашњу Славонију.¹ На тај начин краљица Јелисавета могла је носити титулу: „*Dei gratia majore regina Ungariae, ducissa totius Slavoniae, de Macho et de Bosna, de Verenze Lipoa, Posega ac Valcon.*“²

Српски краљ Драгутин, који беше ожењен Катарином, унуком Беле IV, после своје абдикације није остао дуго без власти. При свом силаску с престола он је задржао земље око града Рудника, а наскоро, 1282. године, доби од своје таште Јелисавете на управу оне земље, које су њој 1280. год. припале као војводство.³ На тај начин поред других области дође и Срем под власт српскога краља Драгутина, који отуда доби назив „сремскога краља.“ Ово је један од оних ређих случајева, где смо се и ми Срби показали као политичари, т. ј. да на лак начин и без рата ујединимо изванредан део српске земље.

Границу Драгутинове Сремске Краљевине не можемо тачно утврдити, али је вероватно, да је од прилике овако ишла: од Вуковара Дунавом све до ушћа Поречке реке, за тим овом реком, развођем

Црне Реке и Велике Мораве. За тим се Јовановачком Реком хватала Сталаћа и ишла Западном Моравом можда све до њена извора и одатле развођењем Увца и Мораве, даље Увцем, Црним и Белим Равом. Граница би даље прелазила на Прачу, хватала се реке Босне и ишла њоме до њена ушћа у Саву, а за тим Савом до Брчке и одатле сувим, пругом која би ишла према Вуковару.¹

Однос између сремског краља Драгутина и његова шурака угарског краља Владислава IV у прво време био је као однос вазала према сизерену. Међу тим убрзо је краљ Драгутин проширио своју сремску краљевину освојив са братом Браничево.

Пошто је сремски краљ Драгутин имао у својој краљевини и таквих земаља, на које Угри нису могли полагати никаквог права, то се он поступно ослободио вазалних обавеза према Угарској и за оне земље на које су Угри полагали своје сизеренско право, па је на тај начин и у Срему владао Драгутин потпуно самостално.

По односима, које је сремски краљ Драгутин имао према своме брату краљу Милутину, изгледа, да се Драгутин према њему управљао као вазал и вршио вазалске дужности (Помагао му у рату противу

Византије, а тако исто је и Милутин њему, по сизеренској дужности, помагао противу Кумана). Ну пре ће бити да су се они руководили у свом раду братском љубављу и добро схваћеним заједничким интересима место каквим формалним вазалним уговором.

Престоница Драгутинове сремске краљевине била је у Дебрцу. О томе, где је био Дебрц, било је различних мишљења. Због тога што архиепископ Данило вели да је „Дьбрьць въ земли рекомъи Сръмъ,“⁴ наши, нарочито старији писци тражили су Дебрц у Срему, а већином држали, да је на месту, где је данашње сремско село Добринци, била престоница Драгутинова. Међу тим архиепископ Данило, као и поп Дукљанин, што смо раније показали, не разликује Мачву од Срема, те и њу назива Сремом. Отуда је највероватније мишљење г. г. Љ. Ковачевића и Љ. Јовановића, који узимају, да је Дебрц био не у Срему но у Мачви, близу данашњег села Дебрца на Сави.²

У време, кад је Срем потпао под српску власт, српска држава била је у доста напредном стању. Још за време краља Уроша I српска је држава била угледна, а овај углед постаје под његовим потомцима све већи. Српска држава морала је

¹ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. Срп. Нар. (за сред. шк.) I, 95.

² V. Klaić, Pov. Vozne, стр. 88. (Fejer, Cod. dipl. IV, 128.).

³ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. Срп. Нар. I, стр. 96.

⁴ V. Klaić, Atlas za hrvatsku povjestnicu, бр. 4.; К. Н. Костић и Ф. Станојевић, Краљ Стефан Драгутин, стр. 107.

¹ Дан. Жив., стр. 43.

² Љ. Ков. и Љ. Јов., Ист. I, 96.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

15. Октобра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главичић. Од одборника били: г. г. Тодор Мијаиловић, Д. Тадић, А. Ј. Аксентијевић, М. О. Петровић, Јанаћ Константиновић, Урош Благојевић, Јов. Максимовић, Тома Цинцар-Јанковић, Дим. Наумовић, А. Шток, Д. Ђ. Миловановић, Св. Јанковић, Бог-је Јовановић, Љуба Дојчиновић, Мих. М. Ђорђевић, Дамњан Стојковић, Никола И. Димитријевић, Јов. Смедеревач, Ст. М. Веселиновић, Милан Димић, Лазар М. Матић, Петар Новаковић, Др. М. Радовановић, М. Кладис, Р. Драговић, К. Н. Лазаревић.

Деловођ, Марко Н. Новаковић.

I

Прочитан је записник одлуке седнице држане 7 ов. мес. и примљен без измена.

II

По прочитању акта изведних власти АБр. 9762, 9650, 9649, 9733, 9716, 9901, 9900, 9908, 9898, 9823, 9833, 9824, 9804, 9686, 9685, 9683, 9734, 9897, 9870, 9822, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, — одбор је изјавио:

Да су му непознати: Васа Живковић, дуванџија; Михаило Стефановић, калфа; Божидар Томић, радник; Митар Јокановић, б. благајник; Павле Ђорђевић, шпедитер; Радован Радојчић, ковачки момак; Лепосава ж. Стевана Ђорђевића, књигов.; Наталија Живковић, олд.; Трајко Урошевић, разносач; Сима Перчић, служитељ; Петар Крстић, таљигаш; Благоје Ристић, шегрт; Новица Лазаревић, помоћ.; Јеврем Лацковић, архивар; да су доброг владања и доброг имовног стања: Сима Лазаревић, бакалин; Петар Никетић, учитељ у пензији; Аксентије Голубовић, кравар; Благоје Илић, трг. дрварски; Иван Павловић, кројач; да су доброг владања и средњег имовног стања: Божидар Арсић, служитељ; Сава Недељковић, пекар; да су доброг владања и сиротног стања Петар Д. Јовановић, трг. агент и Рафаило Пијаде.

III

По прочитању акта команде полиц. жандармерије АБр. 9761, којим се тражи уверење о

у ово доба имати у неколико утицаја и на Срем. Још је Стеван, први краљ српски, закључио трговачки уговор са Дубровчанима, који су доцније владоци обнављали. Краљ Урош, ма да је имао сукоба са Дубровчанима, ипак је обновио с њима трговачки уговор, по ком су Дубровчани могли ићи по свој српској држави и носити своју робу. Када је Срем за Драгутина дошао под српску власт, Дубровчани из српских земаља проширише и у Срем своју трговину.¹ Драгутин, сремски краљ, био је у пријатељским односима и са млетачком републиком. Свога старијега сина Владислава оженио је ћерком једног угледног млетачког патриција. Млетачки су трговци имали знатне привилегије у сремској краљевини, у коју су долазили или преко Босне или преко Хрватске и Славоније, идући старим римским путем, који је ишао од Аквиле и пролазио поред Сирмије водећи даље на Сингидунум.

Као и сви српски краљеви и Драгутин је био побожан, ширио и штитио православље у својој држави. Пошто је у Срему за време Драгутиновог православна вера постала државном, то је без сумње у то време православље знатно раширено у Срему. Нарочито почевши од XII века у Срему се

владању Живадина Маринковића слуге, — одбор је изјавио:

Да му је непознат Живадин Маринковић, слуга.

IV

Председник износи одбору на мишљење молбе: Миливоја М. Мељковића, столара, Станке Чумићке, удове, Живка Ђорђевића, воскара, Михаила Благојевића, инжењера, и Анке Трајковић, удове, — који моле да им се изда уверење о породичном односу.

По саслушању тих молби Ст. Бр. 4251, 4293, 4292, 4291, 4290, 4315, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молиоцима може дати уверење о породичном односу.

V

По прочитању писма Безименог друштва Трамваји града Београда ОТБр. 257, као одговор на писмо суда ОТБр. 246, којим је извештено о стању нове трамв. пруге Коларац — Тркалиште како га је комисија константовала и по прочитању извешта комисије за преглед и пријем ове пруге и мишљења надзорне комисије ТОБр. 283, одбор је решио:

Да се ново саграђена пруга Коларац — Тркалиште привремено прими и да се дозволи друштву да на истој постави саобраћај с условом, да у року од месец дана доведе у ред пропусте по плану који му да општ. суд и подигне чекаоницу по плану који ће поднети суду на одобрење и да до првог фебруара идуће 1904 год. поступи у свему по примедбама комисијским изложеним у писму суда од 9 ов. м. ОТБр. 246, чему ће се суд уверити преко одређене комисије коју ће по истеку овога рока за то образовати. Извеште те комисије да се изнесе одбору ради решења о дефинитивном пријему пруге Коларац — Тркалиште.

VI

По прочитању писма Безименог друштва Трамваји града Београда ОТБр. 255, као одго-

српско, па дакле и православно, становништво све више умножавало.¹

Драгутин је место старе сирмиске епископије основао мачванску епископију. Садашње мачванско село Бискупље можда је по народном предању траг од те епископије, коју је Драгутин основао.²

Због своје превелике побожности краљ Драгутин гонио је ревностно патаренске јеретике, које је имао у делу Босне, који је био у његовој власти.³ Налазе се посланице римског папе од 1291. год. по којима папа прима краља Драгутина под заштиту Св. Петра због одлучног гоњења патарена од стране Драгутинове.⁴

Изгледа да и прво заснивање манастира у Фрушкој Гори пада у Драгутиново доба, јер по једном народном предању Драгутин би основао манастир Бешеново, и украсио га према тадашњој византинској уметности. У опште источно православно вера знатно је напредовала у Срему за владе српског краља Драгутина. Православна црква у Срему до овога доба при-

¹ И. Руварац, Стари Сланкамен, стр. 20.

² Љ. Ковачевић, Предавања из Српске Историје на Вел. Школи (нештампано).

³ Наш домаћи извор вели о томе за Драгутина „отъ тоѣ бо замлѣ боскѣнскѣ многѣ отъ ѣретикѣ обрати къ крѣоу хрѣстианскоѣу и крѣсти ихъ“ (Даничић, Животи краљева, стр. 41).

⁴ V. Klaić, Pov. Bosne, стр. 22.

вор на писмо суда од 9 ов. мес. ОТБр. 244, по предмету утврђеног зимњег реда вожње и извешта надзорне комисије ТОБр. 281, — одбор је решио:

Да зимњи ред вожње буде по распореду који је друштво предложило до првог јануара 1904 четврте године, а од 1 јануара 1904 по распореду који је утврдио општински одбор у седници својој од 7 ов. мес. Зимњи распоред има почети од 1 новембра ов. год., но с тим да се на прузи Коларац — Тркалиште саобраћа сваких 14 минута.

VII

По прочитању писма Безименог друштва Трамваји града Београда ОТБр. 256, и мишљења надзорне комисије ТОБр. 282, по предмету утврђења тарифе на прузи Коларац — Тркалиште — одбор је решио:

Да тарифа на прузи Коларац — Тркалиште буде пет пара од особе.

VIII

Председник извештава одбор да се у кући б. I укуп. друштва с улице Макензијеве налази интернат професора Зделара; како је ту кућу купила општина и сви су изгледали да ће продаја постати извршена, то је г. Зделар молио да се благовремено извести може ли у тој згради даље остати, пошто општини то одељење где је смештен интернат неће за сада бити потребно, већ само оно одељење с улице Авалске.

По саслушању тога одбор је решио:

Овлашћује се општински суд да кућу I укупног друштва коју је општина купила, ако продаја извршеном постане, с лица улице Макензијеве, изда под закуп професору г. Зделару за интернат за време од првог новембра ов. год. до првог маја идуће године по месечну цену коју је плаћао до сада Управи Фондова, с тим, да му општински суд, ако на овом земљишту — буде подизао школску зграду пре истека закупа, може исти отказати на два месеца раније.

падала је већином под власт београдског епископа, а сада под краљем Драгутином први пут православна црква у Срему пада под власт српске пећке архиепископије, доцније патријаршије.¹

Кад је у Угарској умро краљ Владислав IV дошао је на владу његов рођак, краљ Андрија III Млечанин (1290—1301 г.), који је имао да се бори са анжујском династијом из Неапоља, која је била у сродству са арпадским династијом и према томе претендовала на угарску круну, уз помагање римског папе. Смрћу краља Андрије (1301. г.) изумири угарска династија Арпадовића и долази анжујска од које је први краљ *Карло Роберт* (1301.—1304.).

Сремски краљ Драгутин ма да је био и са анжујском династијом у сродству као да није био наклоњен овој анжујској династији онако, како је био изумрлој арпадској, са којом се био ородио. У борби између Андрије III и Анжујаца, не зна се поуздано којој је страни помагао, док се за његова сина Владислава зна да је био ревностан присталица Анжујаца, који му још 1292. г. дадоше повељу поклањајући му „*ducatum Sclavoniae*.“ II Анжујац краљ Карло Роберт имао је борбе са новим претендентима, најпре Већеславом, чешким краљем а за тим са баварским војводом Ото-

¹ Engel, Geschichte d. Freist Ragusa, стр. 215.

¹ Нићифор Дучић, Ист. срп. прав. цркве, стр. 262

IX

На предлог општинског суда АБр. 4626, одбор је решио:

Да у комисију за проучавање програма за проширење водовода уђу одборници г. г. Др. Марко Леко, Др. Милан Радовановић, Милан Капетановић и Јован Смедеревац, и да се умоле да у овој комисију уђу г. г. Др. Милан Јовановић — Батут проф. В. Школе, Никола И. Стаменковић, проф. В. Школе, Јоца Стаменковић, инжињер, Милош Илић, инжињер, Драг. Спасић, инжињер, и г. Демостен Николајевић, физикус Управе града Београда.

X

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 9886, — одбор је решио:

Да се општинска зграда у Душановој улици бр 79 изда под закуп и то:

Јаношу Пенцу кобасичару дућан, собу, вешерницу и нужник по четрдесет динара месечно;

Јозефу Кершонску берберину, дућан, собу, шупу и нужник по тридесет динара месечно.

Катарини Теодоровић, надничарка, собу и кујну по десет динара месечно.

Закуп свима да важи од првог новем. ове године до првог маја идуће године.

XI

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 9890, — одбор је решио:

Да се општинска кућа бивша Милана Симића, постојећа у Таковској ул. бр. 10 изда под кирију Вулу Бојовићу, оvd. трг., за време од првог новембра ове године па до првог новембра идуће 1904 године по цени од хиљаду четири стотине педесет један динар и педесет пара динарских на годину, а под прописаним погодбама.

ном, који су полагали права на угарски престо због везе са изумрлом династијом Арпадовића. Све је ове противнике Карло одбио па после дуже борбе умирио и своје осилене племиће, који су га сматрали за странца и нису га хтели признати за краља а нарочито Гисинговци и ердељски војвода Владислав Апор. Радило се на томе да се и ови великаши склоне да признаду Карла, у чем се у неколико и успело, али се изненада противу Карла подиже нови супарник, а то је био сремски краљ Драгутин. Клаић вели за Драгутина: „И он се помамо за (угарском) круном Св. Стевана, ваљда да њом овјенча свога сина Владислава, коме беше нестало наде, да би се икад могао попети на српски престо.“¹ Краљ Драгутин имао је уговор са моћним ердељским војводом Апором, и у исто време заручи за свога сина Владислава кћер војводе Апора, код кога се налазили краљевски знаци угарске круне Св. Стевана (круна, мач и плашт Св. Стевана). Тада је Драгутин из својих области јако гонио присталице анжујске, при чем му помагаше великаш Иван Ерардов, који нападе на магистра Угрину, жупана вуковарског. Но и у овој опасности помогоше краљу Карлу његове одане присталице, кнезови Горјански из источне Славоније. Павле Горјан-

XII

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 9889, — одбор је решио:

Да се општинско имање бивше масе пок. Боже Теловића. у Босанској улици бр. 32, 34 и 36 изда под закуп досадашњим кирајџијама и то:

Живојину Дачићу, секр. В. Школе зграду под бр. 34 са шест одељења за становање, две кујне, две собе за млађе, два подрума, шупу и нужник по цени од сто двадесет динара месечно.

Алекси Јовановићу, кројачу, дућан у згради бр. 37 и соба по тридесет два дин. месечно,

Милеви Роксандић, две собе и кујна на горњем спрату зграде 36 и подрум и шупу у алији по четрдесет пет динара месечно;

Јеленку Стануловићу, чинов. жељезн. собу, кујну и шупу у згради бр. 32 по цени од двадесет шест динара и 60 пар. дин. месечно;

Живку Танасковићу, собу, кујну, шупу и подрум по двадесет и седам дин. и 60 пара дин. месечно;

Живојину Перићу, чинов. моноп. соба, кујна и шупа по двадесет дин. и 60 пара дин. месечно;

Тодору Марковићу, јорганџији, соба, кујна и шупа по осамнаест дин. и 60 пара дин. месечно;

Аксентију Ивковићу, раднику жељез.; собу, кујну и шупу по двадесет дин. и 60 пар. дин. месечно;

Тихомиру Симићу, разносачу, собу, кујну и шупу по двадесет дин. и 60 пр. дин.;

Драги Павловић, удови, соба, кујна и шупа по двадесет дин. и 60 пр. дин.;

Марији Савић, раден. у монополу, соба и кујна у алији по двадесет дин. и 60 пар. дин. месечно;

Амалији Рауше бах, собу и кујну у алији по двадесет дин. месечно;

Панти Стевановићу, учитељу у пенз. собу, кујну и шупу по двадесет дин. и 60 пара дин. месечно;

ски зароби Ивана и ослободи Угарску од велике погибли (год. 1308). Ова борба са сремским краљем Драгутином и његовим присталицама мора да је била жестока и упорна. Стање Угарске и Славоније било је с тога врло жалосно.¹ Ма да је Павле Горјански победио Драгутиновог присталицу Ивана ипак је краљ Драгутин и даље радио противу краља Карла, а у намери да своме сину Владиславу задобије угарски престо, те се с тога у Срему и осталим Драгутиновим областима продужује борба с Карловим присталицама. Да се ова борба настави припомогао је и Драгутинов брат, краљ Милутин, који је полагао право и на ове области, које је некад краљ Драгутин добио од свога рођака угарског краља. Још од 1302. г. било је у Срему и околини непрестаних немира тако да се у то доба дубровачки трговци не могоше вратити у Дубровник, јер им с југа краљ Милутин не даде да прођу кроз његову земљу и на југ за кроз Босну, не дадоше им босански бегови Младен I и Стеван Котроманић.²

Год. 1313 Драгутин се побуни противу свога брата Милутина да му отме престо и преда своме сину Владиславу, ну посредовањем владике звечанског Да-

Сави Перовићу, радн. собу и кујну по десет динара месечно;

Сими Ковачевићу, обућ. собу и кујну зграда бр. 36 по двадесет дин. и 60 пара дин. месечно;

Марији Фишер, удови, собу, кујну и шупу у згради бр. 36 по двадесет дин. и 60 пара дин.;

Луки Теловићу, трг., фуруну за печење хлеба са магацином за брашно и једну шталу по сто динара месечно.

Закуп свима сем г. Теловићу, да важи од првог новембра ове год. до првог маја идуће 1904 године, а г. Луки Теловићу, до 1 јануара 1905 године под условима изложеним у извешћу економног одељења АБр. 9889/903 год.

XIII

По прочитању решења суда од 15 ов. мес. АБр. 9884, о одређеној цени хлеба за другу половину месеца октобра одбор је, — примио к знању с одобравањем ово решење суда с тим да у комисију за проучавање питања о цени хлеба уђе одборник г. Др Марко Леко, ако се не хтедне примити г. Др Павле Поповић, инспектор мин. унутрашњих дела.

XIV

По прочитању молбе г-ђе Савке Суботићке, АБр. 9789, да се ослободи плаћања трошарине на мрамор који увози за постиљон споменика пок. Јовану Суботићу, пошто је тај споменик поклоњен општини београд кој, — одбор је решио

Да се г-ђа Савка Суботићка, ослободи плаћања трошарине на полирани камен који увози за споменик Д-р Јовану Суботићу, на Калмегдану поклоњен беогр. општини у суми од деведесет један дин. и 80 пара дин. пошто исти споменик уступа у својину општини. Да се за ово ослобођење изиште надлажно одобрење.

Свршиће се —

нила и цара Андроника браћа се опет измире.¹ Сложним радом браћа су тада успела, те је Србија у то доба добила највећи углед на Балканском Полуострву, услед чега се сада о судбини Балканског Полуострва није више решавало на византинском но на српском двору.²

Год. 1314 умрла је краљица Јелена, мати краља Драгутина и Милутина, којој је Драгутин дао да управља облашћу на средњем Ибру. Исте год. у лето долазио је краљ Драгутин на гроб своје матере и том приликом посетио свога брата краља Милутина у Паунима, на Косову, близу Грачанице. И Драгутин није дуго надживео своју матер. Последње године свога живота провео је Драгутин покајнички. Његова побожност пређе тада у прави аскетизам. Он је на разне начине мучио своје тело само да би показао грех, што је био устао противу свога оца.³ Умро је 12. марта 1316 год. пошто се покалуђерио и добио име Теоктист. Кад су га после смрти купали нашли су му испод калуђерског одела кострет и трпчани појас, чиме је

¹ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. књ. I, стр. 103. О времену, када се Драгутин побунио противу брата опширније у Годишњици, књ. III, стр. 391.

² Бобчев, Истор. стр. 115.

³ Илија Округић, Сремац, казује, да је краљ Драгутин одрекавши се престола живео као пустињак на једном карловачком брду, које се зове „Матеј“, где се и данас може видети његова пећина (в. Архив, IV, 225).

¹ Vjek. Klaić, Pov. Hrvata, књ. II, стр. 11.

² V. Klaić, Pov, књ. II, стр. 30.

НЕКОЛИКО ОПШТИНСКИХ УСТАНОВА НА ЗАПАДУ

БЕЛЕШКЕ
ЈЕДНОГ ОПШТИНСКОГ ЛЕКАРА

НАСТАВАК (4)

Изразак из дома т. ј. престати даље бити питомац овога завода, може се десити у овим случајевима: ако питомац сам изјави жељу за то; ако се при месечној ревизији утврди, да је питомац толико оснажен, да сам себи може зарађивати хлеб, или ако се најзад открије, да питомац није толико сиромашан, да стално борави у убогом дому.

Бечки општи убоги дом броји 2 хиљаде питомаца; више женских него мушких. За две године дана промену се у дому готово сва лица. Просечно умиру дневно по двоје, а по 3—4 разацију се или другим сличним заводима, или се шаљу на терет властитим општинама.

Сиротињско одељење општинскога суда има нарочити сиротињски фонд са сталним капиталом од преко 10 милијона круна. У овај фонд утичу разни легати и завештања родољубивих и милосрдних бечлија, за тим 1% приреза од свију тестаменталних наслеђа, па онда такса од фијакера, и још неке таксе заостале по привилегијама разних аустријских владара. Целокупни издатак бечког убогог дома за годину 1901 био је 794 хиљаде круна.

*

Овако се ради у страном свету, а код нас? Код нас се сразмерно више троши на сиротињу, а немамо од тога никакве вајде; немамо ни дома, ни утрошених новаца, а имамо пун Београд сиротиње и просјака. Општина троши на београдску сиротињу 60 хиљада динара годишње, сума огромна за Београд, који у ствари и нема своје сиротиње. Ретко који домородац или стари београђанин да добија општинску помоћ, већ су то све дошљаци, које српска сиротиња из прека и из других крајева, а по

највише Немци и у опште туђински радници. А с тим непозваним гостима ваљало би једном раскрстити, јер ни једна држава није дужна издржавати туђе грађане. У бечку болницу не може ступити странац, пре него што положи *тро-месечни болнички трошак у напред*. У Аустрији не може добити ни државне, ни приватне службе онај који није поданик аустријски; лекар не може добити право праксе, ако им није држављанин. Код нас је све обрнуто: овде се измислила „контрактуална“ служба за државне чиновнике, у приватним службама су готово све странци, а сиротиња готово сва није српски поданик. Али тој сиротињи ништа не смета, да редовно сваког месеца прима општинску помоћ, да им општина бесплатно лечи сву породицу, да им бесплатно даје лекове, и да их бесплатно опојава и сарањује. Толико хуманизма има само београдска општина. За то би ваљало што пре учинити ревизију београдске сиротиње, те 1. видети, има ли је онолико колико се на каси пријављује, јер се често пута дешава, да је прави сиромаш (на чије име иде помоћ) већ одавно умро, па неки несавесник већ неколико година прима помоћ бесправно; 2. ваља видети, чији су поданици ти пријављени сиромаси; ако су српски, задржати их, а ако су страни, пријавити их њиховим консулатима, па нека се они старају за своју сиротињу; 3. ни једном страном поданику недопустити бесплатно лечење и бесплатно сарањивање, или на други начин допустити им лечење, али наредити кварталним лекарима, да се увек извештавају чији су они поданици, па на свршетку сваког месеца слати њиховим консулатима рачуне, за утрошени новац на њихове поданике. Овим би се начином олакшао буџет општински на сиротињу за половину, а с другом би се половином (са 30 хиљада динара) могло одмах приступити подизању једног павиљона за убоги дом у Београду, на једном од многобројних општинских плацева ван вароши.

као покајник за живота мучио своје тело. Трска се била тако упила у месо, да је нису могли скинути; тек пошто су многим водом мили и киселили, једва одвојише тај појас од мртвога тела краљева.¹

По смрти сремског краља Драгутина, који је Сремом управљао 34 године, дође Срем опет под угарску власт. Српски краљ Милутин задовољио се само Браничевом и Мачвом с Београдом, оставив Срем да га заузму Угри, а област Драгутинова у Босни била је раније отпала од његове власти. В. Клаић наводи да је 4. фебруара 1314 год. краљ Карло Роберто боравио у Митровици, ваљда да уреди прилике на југоистоку своје државе, па вели: „могуће је да је тада лишио владања у Мачви свога рођака Стевана Драгутина, који се беше недавно подигао противу њега.“² Према томе би краљ Драгутин владао Сремом и Мачвом до 1314. г. дакле две године мање, ну ми ћемо задржати као што смо пре навели да је Драгутин Сремом владао све до своје смрти, дакле 1316 г., јер Клаић за свршетак Драгутинове владе у год. 1314 не наводи никаква доказа, а шта више у ранијем свом делу „*Poviest Bosne*“ тврдећи изрично да је Драгутин владао сремском краљевином до 1314 г. позива се на

Руварчеву расправу у Годишњици (књ. II, стр. 243—244 а Руварац на против на том истом месту тврди да је краљ Драгутин владао овим областима до своје смрти, до 1316. год. како смо и ми узели.

Драгутин је имао два сина: Владислава и Урошицу и кћер Јелисавету. Урошица је умро још за живота очева а Јелисавета се удала за босанског бана Стевана I Котроманића. АЕ. Данило вели, да је краљ Драгутин на самрти завештао, да Сремском Краљевином влада његов син Владислав заједно са мајком краљицом Катарином и властелом.¹ Међу тим Владислав није у Срему никако владао, јер су Срем одмах по смрти Драгутиновој заузели Маџари а Владислав буде од Милутина ухваћен и затворен. Још пре очеве смрти Владислав је (1292. г.) добио од краља Карла Анжујског део Славоније, коју му је дао за искрену оданост и услугу, чињену од стране његове.² Ну и ако је добио ове земље он и његово потомство „на вечност“, како се казало у повељи, ипак је Владислав само кратко време био славенски бан. Год. 1298 краљ Карло предаје Славонију Павлу Шубићу, а 1309 год. помиње се неки Јован као „*banus totius Sclavoniae*.“³

¹ Даничић, Жив., стр. 50.

² Arkiv za pov. jug., књ. VII, стр. 20.

³ Rad, књ. XVIII, стр. 220.

У тај би се дом увела права сиротиња, сви епилептичари и шапавци, те тако би се с једне стране ослободила варош многобројних просјака, а с друге стране олакшала би се препуњеност београдске луднице. Наравно, да би се у дому издржавали бесплатно само београђани, док би за остале српске грађане плаћале њихове општине из унутрашњости. На послетку подизање оваквог дома донело би још једну уштеду сиротињском буџету, што би велики број називи сиротиње отпао, јер угледна породица каква, или богати потомци какве изнемогле бабе или старца не би допустили, да им се рођаци преселе у дом, већ би их онда морали сами да издржавају. Према свему овоме, има за подизање дома материјалних средстава, само нам треба воље и истрајности. Дом ваља установити што пре јер се општа државна болница још за дуго неће селити из своје зграде, а ту стару зграду општински санитет је био намеран, да намени будућем убогом дому.

*

Огрешили бисмо душу, кад неби поменули „дом за убоге старице“ основан 1900 г. од женскога друштва у Београду. То је скромна установа београдских госпођа, али установа, положена још у почетку на рђаво земљиште. Друштво плаћа кућне кирије 105 дин.; за исхрану 12-горица даје до 200 динара; економки на граду месечно по 40 дин., свега дакле троши друштво месечно 350 дин., а то значи, да једна старица, по што их има само десет, стаје друштво 35 дин. Ова је сума веома велика за наше прилике, где се може становати за 10 дин. месечне кирије, и где се може сиротињски хранити по ашчиницама за 0.50 дневно. Друштво прима и странце, чини нам се, да смо видели и једну Чехињу у дому. Друштвени овај дом разглашен је по народу у сасвим другој светлости, него што је у ствари; тако на пр. једна старица из Чачка жа-

Угри су поред Срема полагали право и на Мачву, те се отуда изроди борба између угарских и српских владалаца. Угри су после дуже борбе а уз помоћ многих савезника освојили од Милутина Мачву с Београдом (1319 г.), али је ово под царем Душаном српској држави опет повраћено од Угара.

IV

Срем под угарском влашћу (од 1316. г. до год. 1526.).

Угарски краљ Карло Роберто који је, као што смо поменули Угарској повратио Срем, био је ревностан католик, те је и у Срему помагао католицизам. Његова влада протекла је већином у борби са осиленим племством која се, као што смо видели, у неколико пренела и у Срем, за време краља Драгутина. Противу Карла били су не само поједини великаши но и свештенство, које му је у главном и помогло да дође на угарски престо. Карло се био одао раскалашном животу а управу дао појединим својим љубимцима који кињше народ и свештенство. С тога се 1318. г. састапе у Колочу готово све владике да се саветују како да се помогну. Међу овим владикама налази се и сремски (католички) владика Ђурађ.¹

¹ V. Klaić, Pov. Hrv. књ. II, стр. 29.

¹ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. књ. I, стр. 105.

² V. Klaić, Pov. Hrv. књ. II, стр. 30.

вила нам се, да је она преварена, да је њој казивано, како ће она у дому уживати, радити шта хоће, устајати кад хоће, а кад устане њу да чекају спремне папуче и парочита слушкиња да је очешља и обуче. Та иста старица има 3 добро ситуирана унука који за њу друштву ништа не плаћају. До тога је кривица за ово, не знамо, али ће се ова основна погрешка јако светити, јер ће за неколико година овај дом извести цео фонд, који основаше својим улозима родољубиве Српкиње. Наше је дубоко мишљење, да би овај дом ваљало затворити одмах, чим се установи општи београдски дом за убоге и изнемогле старце и старице, а цео неутрошени фонд уступити општем београдском сиротињском фонду.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

П О З И В

На основу Указа Његовог Величанства Краља и претписа г. Министра Војног Ф.Б. № 4776, Командант VII пуковског округа актом својим № 16695., позвао је на **једнодневну вежбу** ради полагања **заклетве**, све обвезнике резерviste првог позива и све обвезнике II и III позива народне војске на пуковско збориште „Тркалиште“.

На ову, једнодневну вежбу ради полагања заклетве имају да предстану:

Сви обвезници и старешине свију родова оружја и струка, и руковооци коморе припадајући I, II и III позиву.

Обвезници предстајаће на вежбу и полагати заклетву овим редом:

На дан 5. Новембра о. г. предстаће сви обвезници, старешине и руковооци коморе **који припадају другом позиву народне војске.**

На дан 7. Новембра ове године, предстаће сви обвезници резерviste, старешине

и руковооци коморе, **који припадају првом позиву народне војске.**

На дан 10. Новембра ове године, предстаће сви обвезници, старешине и руковооци коморе који припадају **трећем позиву народне војске.**

Обвезници-чиновници, без обзира на године старости, који су узети и уписати као војни обвезници и који припадају VII пуковском округу, положиће заклетву — као војни обвезници — са обвезницима дотичног позива у коме су распоређени.

Они обвезници који су за време ово јесењих вежби положили заклетву, неће напред означених дана долазити, пошто су заклетву положили за време вежбе.

Сви обвезници сва три позива, доћи ће на Тркалиште означених дана рано изјутра тако, да сви најдаље до 7 сати изјутра буду постројени, ради презива а заклетву ће положити тог истог дана после извршеног презива.

Суд општине града Београда, на основу наређења команданта VII пуковног округа Бр. 16695, позива све војне обвезнике: старешине и руковооце коморе, сва три позива, да на овај свечани чин означених дана и у означено време дођу у **Празничком оделу** на пуковско збориште — **Тркалиште** — ради наведене цели.

Обвезници који не припадају VII пуков. округу а сада су у Београду, положиће заклетву код својих окружних команди.

Од суда општине града Београда 22. октобра 1903 год. ОВБр. 5868, у Београду.

О Б З Н А Н А

Позивају се ниже именована лица да у року од три месеца од данас дођу

у суд београдске општине и приме ниже означене суме, које су наплаћене за њихов рачун а налазе се у депозитној каси суда; што ако у остављеном року не учине суд ће даље поступити по закону, и то:

Андреја Живановић, правник, 8 дин.; Живота Станојевић, техничар, 5 дин.; Ал. Ја. Цафиновић, бозација, 7.85 дин.; Роза Живанчевић, служавка, 2 дин.; Ангелина Поповић, служавка, 2 дин.; Милан Обрадовић, учитељ, 40 дин.; Здравко Јовановић, млекација, 16.50 дин.; Илија Петровић, бив. чистач, 2 дин.; Марија Калужка, служавка 43 дин.; Петар Вукадиновић, војн. чинов. 14.05 дин.; Жарко Плавшић, типограф, 2 дин.; Трајко Николић, хлебар, 18.24 дин.; Петар Узелац, бив. агент, 19.90 дин.; Јордан Сиљановић, хлебар, 5.49 дин.; Савка Борђевић, удова, 25 дин.; Пијада Догал служавка, 18 дин.; Ралоје Бекчић, финанси 11.95 дин. и Божа Богуновић, хотелијер, 27.45 дин.

Из благајнице општине града Београда С.М. 12946, 25. октобра 1903 год. Београд.

Н А Р Е Д Б А

Према измењеном §. 326 кривичног законика за случајеве које ни тим ни другим којим специјалним законом нису предвиђени нити је за њих казна прописана — моћи ће месна полицијска власт издавати наредбе и на тај начин одређивати казну од 10 до 150 динара или од једног до 20 дана затвора за лица која би радила противно таквим наредбама.

Поред осталог, ове наредбе могу се односити и на уредност и угледност јавног саобраћаја на друмовима, путовима, улицама и у опште јавним местима.

Како безимено друштво трамваји града Београда и безимено друштво за осветљење Београда готово сваким даном, извршујући

Кад је краљ Карло освојио од краља Милутина Мачву, предао је ову област на управу бану Павлу Горјанском. А да би је Горјански могао одбранити од Срба, придружи краљ Мачви сремску и вуковарску жупанију (дакле област данашњег Срема). Бан Павле Горјански управљао је овим областима до 1328. год. Доцније се помиње као мачвански бан Никола (управљао од 1335—1340) а после њега управљао је Мачвом и Сремом његов брат Доминик.¹

У ово доба дође у јужни Срем један део досељеника из Арбаније, који се по свом вођи Клименту назову „Клименташима.“ Они год. 1337. населе два сремска села Николинце и Ртковце, где потомци ових „Клименташа“ и данас живе.²

По смрти краља Роберта дође на угарски престо његов син Луј (1342—1382), назван Велики. Луј је не само унапредио Угарску изнутра, већ јој је и с поља размакао границе и довео до таквог угледа и величине, какву дотле није никад имала. То је био ратоборан владалац. Одузео је од Млетака Далмацију и нагнао кнеза влашког и молдавског да признаду његову власт.

Сремом је у ово доба управљао мачвански бан Доминик од (1341—1352 г.).

Доминик се трудио да сузбије навалу српске војске у Мачву, која је узгред вршена, пошто је Душан био заузет на југу у ратовању с Византијом; а за заслуге око одбране мачванске бановине био је Доминик награђен од угарског краља. Најзад се краљ Луј окрете и противу српског цара Душана због његова напада на Босну. Позорница овог рата између Луја Великог и Душана Силног била је Мачва и Срем. Душан је био у то доба на врхунцу своје моћи и Луј би побеђен. Његова војска би прогнана преко Саве и разбегла се преко Срема у Угарску (1353. г.) Том приликом Душан заузео од Угарске Мачву с Београдом.¹

Многи историци, не само наши но и страни, држе, да је Душан освојио од Угара и Срем и у њему имао свога намесника. Од наших историка тако мисле: Рајић, Срећковић, Давидовић, Медаковић, Ч. Мијатовић и други. Од страних: Енгел, Хоф, Мајков, Херцберг. Од Хрвата: Рачки, Симе Љубић, Таде Смичиклас и други. Међу тим за ово немамо доказа у поузданим изворима. Писци који држе да је Душан освојио од Угара Срем ослањају

¹ Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. I, 125.— Ил. Руварац држи да Душан није освојио од Угарске Мачву (н. његову расправу о кнезу Лазару, стр. 28, и даље), ну нама изгледа вероватније тврђење г. г. Љ. Ковачевића и Љ. Јовановића, по којима је Душан освојио од Угара Мачву с Београдом.

се једино на Троншац (Гласник V, стр. 67.) и на Родослов српских царева, где се вели: „Лудовик краљ први мађарски устреми се на цара Стефана и взишка од него.. прво да престанет Стефан на унију, второ, да даетъ ем8 земю сремск8ю.“¹ Међу тим овде под „земљом сремском“ не разуме се Срем но Мачва, за коју смо видели да се и код Д. кљанина меша са Сремом, а све због тога што су ове две области у старија времена као и у средњем веку имале једнаку судбину, и отуда се једна другом замењују у споменицама. Дакле Мачву је Душан освојио од Угара, а Срем је и даље остао под угарском влашћу.

Луј Велики добио је наслеђем и пољску краљевину, те се тако његова држава пружала од Црног до Јадранског мора и на северу до близу Балтичког мора. После смрти Душанове Луј није имао на југу своје државе опасног супарника као раније, те с тога он 1359 г. пређе Саву, потуче српску војску и освоји Мачву с Београдом, коју опет придружи својој држави.²

— Наставиће се —

¹ V. Klaić, Pov. Hrv. књ. II, стр. 117.

² М. Ђ. Милићевић, Кнежевина Србија, стр. 312 (Б. Feuey, Statistika, I, 80.).

¹ Гласник Срп. Уч. Др., књ. XXI, стр. 247.

² Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Ист. I, 131.

поједине своје радове по улицама и јавним местима, разваљују тротоаре и калдрму, па их одмах по свршеном послу не доведе у првобитно стање, већ их дуже време остављају неоправљене или их не оправљају како треба те на тај начин ометају уредност и угодност јавног уличног саобраћаја, — то суд београдске општине на основу чл. 89 и 92 закона о општинама и § 326 кривичног законика

Наређује:

Управама поменутих друштава, да у будуће кад год тротоаре и калдрму разваљују ради извршења својих радова, одмах доводе по свршеном послу у првобитно стање.

Не буду ли Управе поменутих друштава поступале по овој наредби општинског суда биће кажњене са 50—150 динара новчано поред тога шта ће општински суд силом своје власти на рачун и одговорност друштва доводити разваљене тротоаре и калдрму у првобитно стање.

Наредбу ову доставити на одобрење Управи Београда, па кад је иста одобри, саопштити је Управама поменутих друштава.

Од суда београдске општине 29 септембра 1903 године КМ 2077, Београд.

Управа града Београда, као надлежна а на основу §. 326 кривичног законика одобрава ову наредбу општинског суда, с тим да се казна за непослушност исте може изрицати од 10—150 динара или од 1—20 дана затвора.

М 29671.

Београд. 3 октобра 1903 год

Управник Београда
Д. Вујић с. р.

Н А З Н А Њ Е

Поводом тражења многих грађана да им се врати трошаринска такса на робу коју су унели у варош и платили трошаринску таксу, па је за тим извезли ван реона — одбор општински у седници од 30. септембра ове године решио је: да сваки који тражи повраћај трошаринске таксе има испунити следеће услове, па да му се трошаринска такса може вратити:

1.) да при увозу робе и плаћању трошарине изјави трошаринском органу, да ће од робе коју увози, све или један део да извезе ван реона, те да му тај орган на признаници о плаћеној трошарини то назначи;

2.) да при извозу робе учини пријаву трошаринском органу на извозној станици и поднесе прописну пријаву да му овај извоз овери. У тој пријави мора бити словима означен број колета, начин паковања, садржина и нето тежина;

3.) уз молбу за повраћај трошарине мора се поднети:

а.) признаница, да је иста плаћена и да на истој има оверење трошаринског органа, да је роба при увозу оглашена за извоз;

б.) оверена пријава од трошаринског органа, да је роба изашла ван реона;

в.) товарни лист (фрахт) отправне станице жељезничке или паробродске, ако је роба жељезницом или паробродом отправљена, из кога ће се видети да је роба приспела на место где је упућена.

Без ових доказа који су условљени решењем одбора, поднете молбе за повраћај трошарине неће се у рад ни узимати.

Ово решење одбора саопштава се грађанству ради знања и управљања.

Бр. 4909. Управа београдске општинске трошарине, 12. октобра 1903 године, у Београду.

Н А Р Е Д Б А

Како сада по вароши у велико влада болест „шарлах“ која се помоћу трамваја као најјачих посредника за пренос и ширење шарлаха може најлакше преносити по граду, Суд општине београдске, на основу тач. 5. чл. 93. закона о општинама, с обзиром на §. 326. крив. законика

Наређује:

Управи Безименог Друштва за трамваје града Београда:

1, Да у вече сва трамвајска кола која су намењена за саобраћај идућег дана, добро споља и изнутра очисте.

2, Седишта и наслоне у колима добро очистити и поред тога са крпом умоченом у 5% раствора карболне киселине добро избрисати.

3, Под на колима са истим раствором полити.

За тачно вршење и неиспуњавање ове наредбе биће одговорна поменута управа и у сваком противно примећеном случају биће кажњена строго по прописима §. 326, а који законски пропис одређује казну од 10—150 динара или од 1—20 дана затвора.

Наредбу ову послати Управи у препису да по истој строго поступа.

Од Суда општине града Београда 15 октобра 1903 год. Београд. КМ 2230.

О Б Ј А В А

На дан 17 новембра тек. год. од 2 до 5 сати после подне, држаће се у канцеларији економног одељења суда општинског јавна усмена лицитација, за издавање под закуп општинског подрума код Текије на Краљевом Тргу.

Кауција се полаже при лицитацији у 100 динара у готовом новцу или у срп. држав. хартијама од вредности.

Ближи услови могу се видети у канцеларији економног одељења сваког радног дана од 8 до 12 пре и од 2 до 5 сати после подне а празником од 9 до 11 сати пре подне.

Од суда општине београдске 31. октобра 1903 год. АБр. 10537, у Београду.

О Б Ј А В А

Општина београдска издаваће под закуп путем јавне усмене лицитације месарске и пиљарске дућане на пијаци „Цветног трга“, којима рок закупа истиче концем ове године.

Лицитација ће се држати у каф. код „Сложне Браће“ код истог трга на дан 3-ег новембра ове године од 3—5 сати по подне.

При лицитацији полаже се 100 динара на име кауције, за сваки дућан, у новцу или хартијама од вредности.

Закуп има трајати годину дана.

Ближа извешћа и услови могу се видети у економском одељењу општине, а и при лицитацији.

Ово се јавља интересованима, да у означено време дођу на лицитацију.

Од суда општине београдске 15. октобра 1903 год. Београд.

О Б Ј А В А

На дан 15-ог новембра ове год. од 3—5 сати по подне, држаће се јавна усмена лицитација у канцеларији економског одељења општине, за чишћење димњака, цилиндера, чункова и т. д. у свима зградама општинским, основним школама и полицијским квартовима, за годину 1904-ту, 1905-ту и 1906-ту.

Кауција се полаже у 100 динара у новцу или вредним хартијама.

Ближа извешћа и услови могу се видети у економском одељењу општине.

Ово се даје јавности и позивају димничари на лицитацију.

АБр. 11762. — Од суда општине београдске 19 октобра 1903 год. Београд.

Претплатницима нашега листа

Молимо претплатнике нашега листа који су од 1. овог месеца променили стан да нас о томе известе картом или лично како би знали куда да им шаљемо лист од истог дана.

Уредништво
Београд. Општин. Новина